

ERITREAN REVOLUTIONARY DEMOCRATIC FRONT

ብሽም ፖሎቲካዊ ፍታሕ፡ ናብ ካልእ ቅልውላው?

አብ ህሉው ኩነታት ዝተመሰረተ
መርገጺ ሰውራዊ ዲሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ ዘንጸባርቕ፡
ሓተታ፡

አቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ፡ ብድሕሪት ኣጅኻ በሃልቱ ተአማሚኑ፡ ንተጋ/ ዶ/ር/ ዮሴፍ ብርሃኑ ብሃንደበት ካብ ሓላፍነቱ ምውራዱ፡ ዲሞክራሲያዊ ኣገባብ ዘይተኸተለን ዘይፍትሓውን ጥራሕ ዘይኮነሱ፡ ኣብ ሃገራዊ ጉባኤ ዝጸደቐ ሕገ ህንጻ ዝጸረር ውሳኔ ምዃኑ ዘካትዕ ኣይኮነን። ስለዝኾነውን ኣብ ዝተፈላለዩ ዞታታት ዝርከቡ ኣባላት ሃገራዊ ባይቶን መብዛሕትኦም ኣባላት ውድባት ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ነዚ ዘይሕጋዊ ውሳኔዚ ብትረት ተቓዋሞሞ። ብህጹጽ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ፡ ሕጋዊ መዕለቢ ክረክብ ክሓቱ ጸኒሖም ኣለዉ። ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ባይቶ ግን፡ ልዕሊ ፍርቂ ኣባላቱ፡ መሪሕነት ባይቶ ዘመሓልለፎ ውሳኔ ደገፎም ዘረጋገጹ ብምዃናም፡ ብእኩብ መርገጺኦም ብእዉጅ ከንጽፉ ዝቐረበሎም መጻዋዕታ፡ ዕሽሽ ኢሎም ክሓልፉዎ ጸኒሖም ኣሎዉ። ብተወሳኺ ኤዲኪ ከም ሰፊሕ ግንባርን ኣባል ውድብ ሃገራዊ ባይቶን፡ ብሰንኪ'ቲ ዘይሕጋዊ ውሳኔ ተኸሲቱ ዘሎ ዓሚቕ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ኣመልኪቱ ዕላዊ መርገጺኡ ከንጸባርቕ ድፍረት ኣይረኸበን። መሪሕነት ባይቶ ድማ፡ ነቲ ንሕገ ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ መርኩስ ብምግባር፡ ብኣባላት ሃገራዊ ባይቶ ክመሓለፈሉ ዝቐነዮ፡ ህጹጽ ኣኼባ ሃ/ባይቶ ክካየድ ዝጠልብ ተረር መጻዋዕታ፡ ሽለል ብምባል ንል መንገዲ ሃሰስ ክብል ንዕዘብ ኣሎና። እቲ ምክንያታ፡ "ንላባምን ኣምተሉ ክንደይ ከይስሕቱ፡ ንዓሻን ከ ደርጓኣሉ ክንደይ ከይፈልጦ" ዝብል ምስላ ኣቦው ጥራሕ ምእማት ኣኻሊ እዩ።

አቡ-መንበር መሪሕነት ሃገራዊ ባይቶ ኣቶ ጸጋይ ዮውሃንሱ፡ ኣብ ዲሞክራሲያዊ ቃልስና ብሓፈሻ፡ ኣብ ሞንጎ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ድማ ብፍላይ፡ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ሃገራዊ ባይቶ ዘይፈቕዶም ውሳኔታት ብምውሳኔ፡ ዘይምትእምማን ብምዕግቕ ሓይልታዊ ተራ ምጽዋቱ፡ ሎሚ-ሎሚ ብጋህዲ ዝረከ ሓቂ ኮይኑ ኣሎ። ኣብ ጊዜ-ሰራዕ ኣኼባ ኤሃባደላ፡ ደምሓኩኤ፡ ርእይቶኡ ብነጻ ናይ ምግላጽ መሰሉ ስለዝተጠቐመ፡ ኣብ ኣብዝሓ ፖሎቲካዊ ሓይልታት ብሓፈሻ፡ ኣብ ኤዲኪ ድማ ብፍላይ፡ ገደብ ዝሓለፎ ምዕግርጋርን ህውከትን ስለዝተፈጠረ፡ ናቶም ስምዒት ንምክሳብ ክብል ዘመሓለፎ ውሳኔ፡ ተቓውሞ ዘመዝገበና ሸነኻት፡ ኣብ ክሊ ሃገራዊ ባይቶ ኮይና፡ ርእይቶና ናይ ምግላጽ መሰልና ክንጥቀም ብምምራጽና፡ ከም ንሃገራዊ ባይቶ ካብ ምፍራስ ዘድሓነ ውሳኔ ዘመሓለፈ ኮይኑ ነብሱ ከተግባቢ ምጽንሖ ዘይንዝንግዎ እዩ። ግን ድማ ቦቲ ኣብ ጊዜ-ሰራዕ ኣኼባ ሃ/ባይቶ ዝተፈጸመ፡ ንፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ሃ/ጉባኤ፡ ዝጠሓሰ ዘይቅነዕ ውሳኔ፡ ኣብ ሞንጎ ፖሎቲካዊ ሓይልታትን ህዝብን ዘይምትእምማን ብዝኸፍኦ ከምዘዕግቕ ማንም ዘይክሕዶ እዩ። ይኹን-ምበር፡ ነዚ ኩነትዚ ከም ኣብ መስርሕ ቃልሲ ከጋጥም ዝኸለል ተርእዮ ብምቕባል፡ ኣብ ጉዕዞ ቃልስና፡ ምትእምማን ዝህንጸሉ ሃዋሁው እናተፈጠረ፡ ንጊዜ-ሃገራዊ ጉባኤና ጽፉፍ ቅድመ ምድላው ብምክያድ፡ ንዝሓሸ መጻኢ ክነማዕዱ ዘበቅዓና ኣንፈት ቃልሲ ከም ቅነዕ ምርጫ ወሰድና።

ኩላትና ብማዕረ ከምእንፈልገዎ 2ይ-ሰራዕ ኣኼባ ኤሃባደላ፡ ጊዜኡ ኣብ ካልኣዊ ጉዳያት ብምብልዕ፡ ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ናይ ምቛም ሓላፍነቱ ዘይፈጸመ'ኳ እንተኾነ፡ ከም መፍትሒ፡ መሪሕነት ባይቶን ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈትን ብሓባር ከፍ ኢሎም፡ ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ከቑሙ ሓላፍነት ኣሰኪሙ፡ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ድማ፡ ከም ዝኸበሩ ክቕጽል ብምውሳኔ እዩ ኣኼብኡ ዝደምደመ።

ኣብ ጽባሕ 2ይ-ሰራዕ ኣኼባ ሃ/ባይቶ ዝተካየደ ኣኼባ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት፡ ኣብ ክሊ ውሳኔታትን ሓፈሻዊ መደባትን 2ይ-ሰራዕ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ተመስሪቱ፡ ናይ ሹዱሽተ ወርሒ መደባት ኣብ ክንዲ ዝሕንጽጽ፡ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት ናይ ምቕደር ኣርእሲቲ ኣልዒሉ ብብሒሳባቱ ኮለል ክብል፡ ከባቢ ክልተ ሰሙን ብኸንገቱ ኣሳኸነ። ናይ ብሓቂ ንምዝራብ፡ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት-ባይቶ፡ ኣብ ዝሓለፉ ሹዱሽተ ወርሓት ዘካየደም ንጥፈታት፡ ንፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት መሪሖ ክኸይድ ዘይበቅዕ ምዃኑ እንተ ዝእመነሉ፡ ብ2ይ ሰራዕ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ክውሰን ዝግበእ ዓብይ ውሳኔ እዩ ነይሩ። ግን ድማ፡ እዚ ሕቶዚ ኣይተላላለን፤ ንሱ ጥራሕ'ውን ኣይኮነን፤ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ከምዘለዎ ክቕጽል ክውሰን እንክሎ፡ ኣብ ውሽጢ ፈጻሚት ቤት ጽሕፈት ሙሉእ ምትዕርራይ ክገብር መሰል ክወሃቦ ሕቶ ኣይተላላለን፤ እንተዘልዕል'ውን ብሕገ ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፡ ተቐባልነት ዝረክብ ኣይምኾነን። ምክንያቱ፡ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ጥራሕ ዘይኮነሱ፡ ኣባላት ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት'ውን ብሃገራዊ ባይቶ ስልጣናዎ ከምዝጸድቁሎም ብዘደጋገ ኣብ ሕገ-ህንጻ ተሓጊጉ ስለዘሎ። (ሕገ ህንጻ ኤሃባደላ ክልኣይ ምዕራፍ፣ 1ይ ክፋል ዓንቀጽ (10) መ፣ ከምኡ'ውን ሓሙሻይ ምዕራፍ ቁ. 52 ተመልከት)

2ይ-ስሩዕ አኼባ ኤሃባደሉ፡ ብዛዕባ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ብዝምልከት ሓደ ነገር ኣረጋገጹ ከምዝወጸ እንዝከር እዩ። ኣብ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ኣባል ዝነበሮ ውድብ፡ ብቅቡል ምኽንያት ካልእ ኣባሉ ክቕይር ዝኸኸለ ምዃኑ እዩ። ብተግባር ድማ ተሰራሑሉ እዩ። ህሉው ኣካውና ፈጻሚት ባይቶ ድማ፡ ባዕሉ ምስክር እዩ።

ብሕገ ህንጻ ይኹን ብውሳኔ 2ይ-ስሩዕ አኼባ ኤሃባደሉ፡ እቲ ኣብ ላዕሊ ዝተገለጸ ሓቂ እናሃለው፡ ንምንታይ ደኣ ንኣባላት ፈጻሚት ባይቶ፡ ኣብ ሕቶ ስልጣን ንክባቢ ክልተ ሰሙን ኣብ ኮለል ክቕንዩ ዝበርም ዝብል ሕቶ ምምላስ የድሊ። መልሱ ሓጺርን ንጹርን እዩ፤ ብእምነት ኤዲኪ፡ “ኣቡ-መንበርነት ፈጻሚት ባይቶ፡ ናይ ኤዲኪ ብጽሒት እዩ፤ ግንባር ድሕነት ኣባል ኤዲኪ እናሃለው ዝተወሃበ ቦታ፡ ብዝሕገ ፍቓዱ ካብ ኤዲኪ ስሒቡ ካብ ወጹ፡ ቦታ ኣቡ-መንበርነት ፈጻሚት ሓቱ ክቕጽል መሰል የብሉን፤ ስለዚ ንኤዲኪ ከረክብ ኣሎም” ብዝብል ምስምስ እዩ፤

ኩላትና ከም ንፈልጦ፡ ሃገራዊ ጉባኤ ኣዋሳ፡ ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ 127 ክኾኑ፡ ኣባላት ፈጻሚት ድማ 21 ክኾኑ ካብ ምውሳኔ ሓሊፉ፡ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት ባይቶ ንኤዲኪ ክኸውን ኣይወሰነን። ክውስንውን ኣይክእልን እዩ። ኩሉ ከም ዝፈልጦ፡ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ከም ሰፊሕ ጽላል፡ ናይ ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት፣ ሲቪክ ማሕበራትን ህዝብን ሽርክነት ብምዃኑ፡ እቶም መሰረታዊ ዓንድታት እዩ ዘቐመጠ። ኣብ ክሊኪ ዘለዉ ዝተፈላለዩ ዕማማት፣ ናይ ተሻረኽቲ ወገናት ኮታ፤ ናይ ሰባት ኣመዳድባን፡ ኣብ ሞንጎ ተሻረኽቲ ብዝካየድ ምምኽኻር ከምዝውገን ዝተቐበለ እዩ። በዚ መሰረት፡ ካብ መሪሕነት ባይቶ ጀሚሩ፡ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት፣ ምክትል ኣቡ-መንበርን ኣባላት ፈጻሚትን፡ ኣብ ሞንጎ ዝተፈላለዩ ተሻረኽቲ ወገናት፡ ካብ መድረኽ ወጻኢ ሰፊሕ ልዝብ ተኻየደሉ፤ ብመሰረት ዝተኻየደ ምምኽኻር መብሓትኦም ናይ ስልጣን ቦታታት ስምምዕ ክብጽሑሎም እንከሎ፡ ኣብ ኣቡ-መንበርነት ባይቶ ግን፡ ክልተ ተወዳደርቲ ብድምጺ ሃገራዊ ባይቶ መዕለቢ ክረኽቡ ግድን ነበረ። በዚ መሰረት ድማ፡ ደረጃ ብደረጃ ተወዳደርቲ ዝነበርዎን ዘይነበርዎን ቦታታት፡ ብመሰረት ሕገ ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ፡ ናብ ሃገራዊ ባይቶ እናቐረቡ፡ ብድምጺ ክጸድቀሎም ተገብረ። ስለዝኾነ ድማ፡ ኣብ 1ይ-ስሩዕ አኼባ ኤሃባደሉ፡ በዚ ኣገባብዚ ዝተወደአ ናይ ስልጣን ደረጃታት፡ ከም ሕዙእ ናይ ኤዲኪ ቦታ ዘሎ ጌርካ ምርኣይ ቅኑዕ ኣይኮነን። ከም ሓቂ ክንርእዩ እንተኾይና ድማ፡ ኣብ 1ይ-ስሩዕ አኼባ ኤሃባደሉ፡ ግሃድኤን ደምሓኤን ሓቕፉ እንከሎ ኤዲኪ ዝነበሮ ሚዛንን፡ ግሃድኤን ደምሓኤን ካብ ኤዲኪ ምስ ወጹ ዘሎም ርዝነትን፡ ካብ ስም ምዃኑ ሓሊፉ፡ ከምቲ ዝሓለፈ ከምዘይኮነ ንዝግንዘብ “ግና እዩ ዝብጽሓና” ኢልካ ሞንጎ ቁምነገር ዘለዎ ኣይኮነን። እኳ ደኣስ፡ ንሕገ ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ ተማእዚዝካ፡ ንቃልሲ ህዝብና ዝጠቅም ናይ ቃልሲ ዕዮ ምፍጻም ዝያዳ ክብርን ኣድናቕትን ዝህብ ምኾነ ነይሩ። እንደ ደኣ ኣይተረኽበንምበር።

ኣብዚ ንክልተ ሰሙን ክባቢ ዝተኻየደ ምይይጥ፡ ፈጻሚት ባይቶ ኣብ ውሽጡ ሙሉእ ምትዕርራይ ክገብር መሰል ክወሃቦ (ዕላማ ወክልቲ ኤዲኪ ኣቡ-መንበርነት ንምውሳድ እዩ፤) ፊርማ ዘንበሩኳ እንተነበሩ፡ ዝተወሰኑ ኣባላት ፈጻሚት ግን፡ ምስ ሕገ-ህንጻ ዝጋራጮ ብምዃኑ ኣይተቐበሉዎን። ግሃድኤ ካብ ኤዲኪ ብምስሓብ፡ ወክልቲ ኤዲኪ፡ ንውሳኔ 2ይ ስሩዕ አኼባ ሃገራዊ ባይቶ ክቕበሉዎ ኣይደለዩን፤ ንመሪሕነት ባይቶ ክውከሱ ድማ ተሰማምዑ። መሪሕነት ባይቶ ድማ፡ ብመሰረት ውሳኔ 2ይ-ስሩዕ አኼባ ሃገራዊ ባይቶ፡ “ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ከምዝነበሮ ይቐጽል እዩ ተባሂሉ” ብምባል ናብ ቦትኦም ተመለሱ። ተቓውሞ ወክልቲ ኤዲኪ ኣብ ፈጻሚት ባይቶ ድማ ከምዘለዎ ቀጸለ። ካብቲ ክውንነትቲ ዝተጋህደ ሓቂ እንተነበረ፡ ወክልቲ ኤዲኪ፡ ምእዙዝነቶም ንሕገ ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ፡ ብመንጽር ጸቢብ ሓሳባቶም ክትርጉሙዎ ዝደልዩ ጥራሕ ምዃናም እዩ። እዚ ባህሪ ድማ ብመሰረቲ ክሳብ ዘይተቐየረ፡ ውዲሉ ሓዲሩ ንጉዕዞ ኤሃባደሉ፡ ሓደጋ ከምዝኸውን ዘይሰሓት ነበረ።

ድሕሪ 4ይ-ስሩዕ አኼባ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ባይቶ፡ ዝተኻየደ ሓባራዊ አኼባ መሪሕነት ባይቶን ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈትን ቀንዲ ዕላማ፡ መምርሒታትን ዕማማትን ኣሰናዳዊት ሽማግሌ ምሕንጻጽን ኣሰናዳዊት ሽማግሌ 2ይ-ሃገራዊ ጉባኤ ምቕም ጥራሕ ነበረ። ሓባራዊ አኼባ መሪሕነት ባይቶን ፈጻሚትን ቀንዲ ዕማሙ ምስ ዝዘመ፡ ኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ ናይ ባዕሉ ኣጀንዳ ኣልዓለ። ወክልቲ ኤዲኪ ንዝወሐ አዋርሕ፡ ዓቕሮም ዝጸንሑ ቁምን ቅርሕንትን ዝድብሱ፡ ኣብ ልዕሊ ዶር/ ዮሱፍ ዝተፈላለዩ ክስታት ብምድርዳር ካብ ሓላፍነቱ ከውርዶ ከምዝወደአ ኣነጻረ። ናይ ልቦም ዝሰመረሎም ወክልቲ ኤዲኪ ኣብ ፈጻሚት ባይቶ ድማ፡ ነዚ ዘይሕጋዊ ውሳኔዚ ብምድጋፍ፡ ዶር/ ዮሱፍ ካብ ስልጣኑ ክወርድ ሓሳባቶም ኣፍሰሱ። መሪሕነት ባይቶ፡ ሓባራዊ አኼባ ክጀምሩ ኣትሒዞም ዝነበሮም ዘይጥዑይ መንፈስን ኣብ ድሕሪ መጋረጃ አኼባ ክፍተል ዝቐነዩ ውዲትን ዝተኸታተሉ፡ ኣቡ-መንበር ባይቶ “ብሓላፍነቱይ” ወሲደዮ ዝበሎ ዘይሕጋዊ ውሳኔ፡ ሃንደስቲ መን ምዃናም ንምግንዛብ ዘጸግም ኣይኮነን። ብምዃኑ ድማ፡ ድሕሪዚ ዘይተሓሰበ ተረኽቦ፡ መብሓትኦም ኣባላት ሃገራዊ ባይቶን ፖሎቲካዊ ሓይልታትን ነዚ ዘይሕጋዊ ውሳኔዚ ኣጥቢቐም ክቃወሙዎ እንከሎ፡ ፈጻሚት ባይቶ ብእኩብ፡ ክሳብ ሎሚ ገለ ከይበለ ኣብ ዕግሸግሽ ምጽንሑ፡ ብደረጃ ኤዲኪ ድማ፡ ብዛዕባዚ ቅልውላውዚ ገለ ከይበለ ኣጽቂጡ ምህላዉ ምርኣይ፡ እንታይ ተወሳኺ መርትዖ የድልዮ።

መብሓትኦም ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ፣ ፖሎቲካዊ ሓይልታትን ደላዩ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ህዝብናን፡ ንዘይሕጋዊ ውሳኔ ኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ ብምቕዋም፡ ኣብ ሓጺር እዋን ብሓደ ቃል ድምጻም ኣሰሚገዎም፤ ሕጋዊ መፍትሒ ክረክብ ድማ ህጹጽ

አኼባ ሃገራዊ ባይቶ ክካየድ ክጽውዑ ጸኒሎም አሎው። ብአንጻር፡ መሪሕነት ባይቶ ዘይተጸበዮ ማዕበል ተቃውሞ ኣጋጢሙዎ፡ ከተሃዳድኦ ክብል ዘካየደን ቃለ ምልልስን ናይ ፓልቶክ ዘተን፡ ተመሊሰን ኣኸባቢን እዩ። ኣብ ክንዲ ቅልጡፍ መልሲ ምሃብ ድማ፡ ንል መንገዲ ብምምራጽ፡ ካብ ተሓታትነት ዝሃድመሉ ስልትታት ሃሰብ ክብል ይረኣ ኣሎ። ኣብ ከባቢ ኣባላት ፈጻሚት ባይቶን ኣብዝሓ ሸንኻት ኤዲኪን ድማ፡ እዚ ዘይሕጋዊ ውሳኔ ዘሰባዕ ቅልውላው ንምልሰሳን ካብ ተሓታትነት ንምህዳምን፡ “መዝሙር ፖሎቲካዊ ፍታሕ” ከስምዑ ንክታተሉ ኣሎና። ናይዚ ጽሑፍዚ ቀንዲ ተልእኾ ድማ፡ ነዚ ሓቂዚ ንምብራህ እዩ።

ኣብ ትሕቲ ሃገራዊ ባይቶ ተጠርኒፎም ዘለዉ ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ሓይልታት፡ ከም በዝሓምኻ እንተዘይኮነ፡ ዝተፈላለዩ ፖሎቲካዊ ዕላማታት ዝተሓንገጡ ምኃኛም ዘይከሓድ ሓቂ እዩ። እዚ ፍልልይዚ ድማ፡ ድሕሪ ውድቀት ፋሽስታዊ ስርዓት ህግደፍ፡ ብህዝብ ውሳኔ ዳንነት ዝረክብ ምኃኛ፡ ካልእ ዘይንስሑቶ ሓቂ እዩ።

ብርግጽ ኣብ ክቢ ሓይሊ ተቃውሞና፡ “ንሃገራዊ ሓደነትና ሓደጋ ከስዕቡ ይኸእሉ እዮም” ዝብል ስክፍታታት ዘሕድሩ ፖሎቲካዊ ኣረኣእያታት ምህላም ዘይንስሑቶኻ እንተኾነ፡ ህዝብን ሃገርን ካብ ሓደጋ ብርሰት ብህጹጽ ናይ ምድሓን ዕላማ፡ እዮናዊ ሓባራዊ ዕላማ ሓይልታት ተቃውሞን ህዝብን እዩ ምባል ኣብ ቦትኡ ዘሎ ሓቂ እዩ። ስለዚ ኣብ ዘላቂ ዕላማታትና ዘለዉና መሰረታዊ ፍልልያት፡ ብስልጡን ኣገባብ ዝመሓደሩሉ ቅኑዕ መርሀ ብምኽታል፡ ንእዮናዊ ሓባራዊ ዕላማና ሓቢርና ንቃሰሱሉ ሓባራዊ ጽላል ምህላዉ ብኣወንታ ዝረኣ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ኢና፡ ምምስራት ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ከም ኣወንታ እንቅብሎ። ኩሎም መሻርኹቲ ወገናት፡ ንሓባራዊ ፖሎቲካዊ ቻርተርና ንምዕዋት፡ ንሕገ-ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ ተማእዘዝና፡ ዘለዉዎ ሕጽረታት ብመንፈስ ልዝብ ተኸባቢርና፡ ኣብ ዝመጽእ 2ይ ሃገራዊ ጉባኤ ንምምልኡ ክንቃለስ የድሊ። ካብዚ ወጻኢ ሓባራዊ ድልየታት መሻርኹቲ ወገናት ዝማልኡሉ ካልእ ኣማራጺ መንገዲ የልቦን።

ኩላትና ዘይንፈላለዩሉ ሓቂ እንተሃለወ፡ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ፡ ካብ ቅድመ ምድላዉ ጀሚሩ ዝተፈላለዩ ሕጽረታት ዘለዉዎ እዩ ነይሩ። ዘጽደቅናዮ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ-ህንጻን፡ ኣብ ህሉው ኩነታት ሃገርና ናይ ሓባር ፖሎቲካዊ ገምጋም መሰረት ብምግባር ከምዘይኮነ እንርደኦ እዩ። ንምንታይ እንተተባሂሉ፡ ሃገራዊ ጉባኤና ብፖሎቲካዊ ገምጋም ክጅመር ንረብሓይ እዩ ኢሉ ዘይረኣዩ ሸንኻ፡ እኳ ደኣሰ፡ ኩሉ ሃሙን ቀልቡን ኣብ ምዕባል ፖሎቲካዊ ስልጣን ሃገራዊ ባይቶ ዝጠመተ ፖሎቲካዊ ሓይሊ ዓብላሊ ተራ ሒዞ ብምንባሩ እዩ። ስለዝኾነ ድማ፡ ዝሓለፍናዮ ልዕሊ ሓደ ዓመትን ፈረቓን ጉዕዞ ሃገራዊ ባይቶና፡ ውጽኢቲ እናረኣናዮ መጺኖ ኣሎና። ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ካብ ኣመሰራርታኡ ዘለዉዎ ሕጽረታት ተረዲእና፡ ነቲ ዝርካቡ ዘጽደቅናዮ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ምእዞዛት ኮይና፡ ብመንፈስ ምክብባርን ምድምጻን ክንቃለስ እንተንበቅዕ፡ ነዚ ክንሓልፎ ዝጸናሕና ሕሰምን ቅልውላውን ኣይምተቓላዕናን። ነቲ ዝርካቡ ከሰጋግረና ዝኸእል ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ-ህንጻን ሃገራዊ ጉባኤና፡ ብሰንኪ ጸቢብ፣ ጉድጓውን ውድባውን ሒሳባት፡ ከከም ዝጠዓመካ ናይ ምትርጓም ድልየት ስለዝገበለ፡ መንፈስ ምድምጻን ምክብባርን እናቦኸረ፡ በብእዋኑ ኣኼባ መጻ፡ ካብ ቅልውላው ናብ ቅልውላው እናተሸመምና መጺኖ ኣሎና። ብኸምኡ ክንቅጽል ክፍቀድ የብሉን። መዕገቲ የድልዮ። መዕገቲኡ ድማ፡ ነቲ ኣብ ሃገራዊ ጉባኤ ሃዋሳ ዘጽደቅናዮ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ምእዞዛት ምኃን ጥራሕን ጥራሕን እዩ።

ኣብ ላዕሊ ብንጽር ክንቐምጥ ከም ዝፈተና፡ ድሕሪ 2ይ-ሰሩዕ ኣኼባ ኤሃባደሊ፡ ፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ቅቡላትን ልሙዳትን ኣሰራርሓታት እናተጠሓሱ መጺኦም እዮም። ስለዝኾነውን በብእዋኑ ኣብ ዓሚቕ ፖሎቲካዊ ቅልውላው እናተሸመምና መጺኖ፡ ንኤሃባደሊ፡ ተወሳኺ ሕግም እናኾና፡ ኣብ ከቢድ ፖሎቲካዊ ሽግር እናረገገና ዝመጸናሉ መሰረታዊ ምክንያት፡ ንፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ-ህንጻን ሃገራዊ ጉባኤ ምእዞዛት ዘይምኃን ዝወለደ እዩ። ስለዚ ምብኣር፡ በብእዋኑ ንዝኸሰት ዘሎ ፖሎቲካዊ ሽግር መሰረታዊ መፍትሒኡ፡ ንፖሎቲካዊ ቻርተርን ሕገ ህንጻን ልባዊ ምእዞዛት ምርግጽ ጥራሕ እዩ። ንፖሎቲካዊ ቻርተርናን ሕገ ህንጻናን ብዝተፈላለዩ ምስምሳት ክጥሕሱ ዝፍትኑ ወገናት ድማ፡ ቦቲ ዘጽደቅናዮ ሕገ-ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ ብምትሕሰሳብ፡ መፍትሒ ምቕማጥ ጥራሕ ይግባእ። ንል መንገዲ ምሓዝ ኣየድልን። ንዝተጠሓሰ ሕገ-ህንጻ፡ ብሸም ፖሎቲካዊ ሽግር፡ ፖሎቲካዊ ፍታሕ ንግበረሉ ዝብል ፈሊጥ፡ ካልእ ሕገ ህንጻዊ ጥሕሰት ከምዘስዕብ ሕርሕራይ ገይሩ ተሞኪሮና ኣምሂሩና እዩ። በዚ መንገዲዚ እንሃንጻ ምትእምግን ድማ የልቦን። እኳ ደኣሰ፡ መመሊሰካ ኣብ ዓዘቕቲ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ጠንቀላዕላዕ ምባል እዩ ከስዕብ።

ኣብዚ ሰሙንዚ እናተኸታተልናዮም ንመጽእ ዘሎና ርእይቶታት፡ ነዚ ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስናዮ ስክፍታ ዘጠናኸሩ ኮይኖም ንረኸቦም። ኣብ ከባቢ ኣባላት ፈጻሚት ባይቶን ኤዲኪን ዝወርዱን ዝድይቡን ዘሎው ሓሳባት፡ “ብመሪሕነት ባይቶ ዝተመሓላለፈ ዘይሕጋዊ ውሳኔ ንፈጻሚት ባይቶ ኣይምልከትን፤ መሪሕነት ባይቶ ዘመሓላለፎ ውሳኔ ዘይሕጋዊ እዩ፡ ከሰሓብ ኣሎዎ፤ ሽግርና ፖሎቲካዊ እዩ፡ ስለዚ ፖሎቲካዊ ፍታሕ ክግበረሉ ይግባእ፤ ስለዝኾነ ድማ ፈጻሚት ባይቶ ኣብ ውሽጡ ሙሉእ ምትዕርራይ ክገብር ዕድል ክረክብ ኣሎዎ፤ መሰል ክወሃብ ኣሎዎ... ወዘተ ዝመሳሰሉ ሕድሕዶም ዝገራጨዉ ርእይቶታት ይንጸባረቑ ኣሎው።

“መሪሕነት ባይቶ ዘመሓላለፎ ውሳኔ ዘይሕጋዊ እዩ፡ ክሰሓብ ንሓትት” ኣብ ዝብል መዳይ፡ ውድባዊ መርገጺና “እወ እቲ ዝተመሓላለፈ ውሳኔ ዘይሕጋዊ እዩ ንብል። ግን ድማ መን እዩ ክሰሕብ ዝሕተት? ሕገ ጥሒሱ ንዶር/ የሱፍ ብርሃኑ ዘውረደ

መሪሕነት ባይቶ? ብሽመይ? ሕገ-ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ ጥሒሱ ብዘመሓላለፎ ውሳኔ ምክንያት፣ ንኤሃባደላ ኣብ ዓሚቕ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ዝረገገ ኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ፣ ብዝፈጸሞ ናይ ሕገ ጥሕሰት፣ ኣብ ቅድሚ ሃገራዊ ባይቶ ቀሪቡ ክሕተትን ግቡእ ምትሕሰሳብ ክግበረሉን ይግባእ በሃልቲ ኢና። ኣባላት ፈጻሚ ባይቶ፣ ኣብዚ ዘይሕጋዊ ውሳኔ ኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ፣ ኢድ የብሎምን ዝብል ከ፡ እንታይ ማለት ኮን ይኸውን? እቶም ንዘይሕጋዊ ውሳኔ መሪሕነት ባይቶ፣ ኢድም ኣውጺኦም ብኣባላት ዝደገፉ ኣባላት ፈጻሚት ባይቶ ኹ ዝሕተቱሉ ጉዳይ የብሎምን ማለት ድዩ? ሕገ ህንጻ ከኸብሩን ከከላኸሉን ኣላፍነት ዝተሸከሙ ኣባላት ፈጻሚት ባይቶ፣ ሕገ ህንጻ እናተጠሓሰ ሱቕ ብምባሎም ጥራሕ ዘይኮነሱ፣ መሪሕነት ባይቶ ንዝፈጸሞ ሕጋዊ ጥሕሰት ብርእይቶ ዘጠናኸሩ ዶ ኣይኮኑን? ስለዚ ድማ፣ እቶም ንዘይሕጋዊ ውሳኔ ኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ ደገፎም ኣባላት ዝሃቡ ኣባላት ፈጻሚት ባይቶውን ብብደረጃኦም ኣብ ምዕረቕ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ኤሃባደላ፣ ተሓተቲ ምዃኖም ክፍለጥ ኣሎም ንብል።

ሽግርና ፖሎቲካዊ እዩ፤ ስለዚ ድማ ፖሎቲካዊ ፍታሕ የድልዩ፤ ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት ኣብ ውሽጡ ምትዕርራይ ክገብር ዕድል ከወሃቦ ኣሎዎ፤ መሰሉ ክሕለውሉ ኣሎም ዝብል ድማ፣ ካልእ ስግንጢር ኣበሃህላ እዩ። ምክንያቱ፡-

1. ብሓደ ወገን ሕጋዊ ጥሕሰት ተፈጸሙ እናበልካ፣ በቲ ካልእ ወገን ሕጋዊ መወከሲ ዘይብሉ ፖሎቲካዊ ፍታሕ ንግበር ዝብል ጠለብ፣ ኣብ ሕድሕዱ ዝገራጮ እዩ፤ ሕገ-ህንጻ ምጥሓሱ ካብ ተኣመነሉ፣ ሕገ-ህንጻ ይክበር ክበሃል ጥራሕ ይግባእ።
2. ብመንጽር ሕገ ህንጻ ኤሃባደላ፣ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት ይኹን ኣባላት ፈጻሚት ባይቶ፣ ኣላፍነቶም ብሃገራዊ ባይቶ ክጸድቕ ብሕገ ተደንጊጉ ኣሎ። ነቶም ብሃገራዊ ባይቶ ኣላፍነቶም ዝጸደቑሎም ኣባላት ፈጻሚት ባይቶ(ብዘይካ ኣቡ-መንበር) ካልኦት ኣባላት ፈጻሚት፣ ኣብ ኣላፍነት ቤት-ጽሕፈታትን ናይ ሽግግሊታት ኣባልነትን ምትዕርራይ ክገብሩ ቅቡል እዩ። እዚ ድማ ብተግባርውን ልሙድ እዩ፤ ብተግባር ድማ ክሰራሓሉ ዝጸንሐ እዩ። ክሳብ ኣቡ-መንበር ፈጻሚት ቤት-ጽሕፈት፣ ለውጢ ንምግባር እንተኸይዱ ግን፣ ብምክንያት ፖሎቲካዊ ፍታሕ፣ ሕገ-ህንጻ ሃገራዊ ጉባኤ ብምጥሓሱ፣ ቂምን ቅርሕትን ውሱናት ወገናት መወጸጽኢ ንምግባር ዝዓለመ ኣደገኛ ኣክያይዳ ምዃኑ ማንም ኣይስሕቶን።

ብእምነት ውድብና ሰደግኤ፡- እቲ ፍታሕ ኣጸርን ቀሊልን እዩ፤ መብዛሕትኦም ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ፣ ፖሎቲካዊ ኣይልታትን ህዝብን ዘለለዩዎ ድማ እዩ። ብኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ፣ ሕገ ህንጻ ኤሃባደላ ብዕሊ ተጣሒሱ ኣሎ፤ ብድሕረት ኮይኖም ዝደገፉ ወገናት ምህላምም ዝእመነሉ ኮይኑ፣ ኣብ መድረኽ ድማ፣ ብኣሳብ ዘጠናኸሩ ኣባላት ፈጻሚት ባይቶ ምንባሮም ዘየካትዕ ሓቂ እዩ፤ እዚ ሕጋዊ ጥሕሰትዚ፣ ብመሰረት ሕገ ህንጻ ኤሃባደላ፣ ብህጹጽ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ መፍትሒ ክግበረሉ ይግባእ። ኣባላት ፈጻሚት ባይቶ፣ ንባዕላቶም ክበሉ ነቲ ዝተመዘዙሉ ኣላፍነትን ግዴታን ምእዘዛት ምዃኖም ብምርግጋጽ፣ ብእኩብ ህጹጽ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ብምጥላብ፣ ኣብ ምቅልጣፍ ህጹጽ ኣኼባ ኤሃባደላ ኣወንታዊ ተርእም ክበርክቱ ይግባእ። ኣብ ኣባራዊ ኣኼባ መሪሕነት ባይቶን ፈጻሚትን፣ ነዚ ዘይሕጋዊ ውሳኔ ክጻጽፉ ዘይበቐዑ፣ ብሽም ፖሎቲካዊ ፍታሕ ካልእ መልክዕ ሕጋዊ ጥሕሰት ክፍጽሙ እንተኸይዱም “ኣብ ልዕሊታ ዘላታ ተወሰኸታ” ዝዓይነቱ እዩ። ስለዚ ካብ ኣላፍነቶም ወጸኢ፣ ፖሎቲካዊ ቅልውላው ዘጋድድ ካልእ ተዋስኦ ካብ ምግባር ክቐጠቡ ይግባእ፤ ኣቡ-መንበር መሪሕነት ባይቶ ድማ፣ ጸውዒት ኣባላት ሃገራዊ ባይቶ ዕሽሽ ብምባል ክኸተሎ ዝጸንሐ ኮለል ገዲፉ፣ ህጹጽ ኣኼባ ሃገራዊ ባይቶ ብምጽዋዕ፣ ካብ ካልእ ሕጋዊ ተሓታትነት ክድሕን ይግባእ ዝብል፣ እዋናዊ መልእኽቲ ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ(ሰደግኤ) እዩ።

**ቤት-ጽሕፈት ዜናን ባህልን፡
ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ ግንባር ኤርትራ (ሰደግኤ)
20 ነሓሰ 2013**